

תקשורת וחברה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון	46	נקודות
פרק שני	36	נקודות
פרק שלישי	18	נקודות
סה"כ	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: בתשובותיך התבסס גם על המאמרים שנלמדו בכיתה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 10 עמודים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,
אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (46 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מבין השאלות 1-5, על-פי ההנחיות שלהלן.
ענה על השאלות 1-2 – שאלות חובה (לכל שאלה – 13 נקודות), ועל שתיים מבין השאלות 3-5 (לכל שאלה – 10 נקודות).

כל השאלות בפרק הראשון מתייחסות לקטע שלפניך.

בנובמבר 2017 החליט נשיא המדינה מר ראובן (רובי) ריבלין שלא להעניק חנינה לחייל אלאור אזריה אשר הורשע בהריגת מחבל.

פרשת אלאור אזריה, העמדתו לדין, הרשעתו ואי מתן החנינה על-ידי הנשיא סוקרה בהרחבה ובהבלטה על-ידי אמצעי התקשורת השונים, והאירוע עורר דיון חריף במערכת הפוליטית ובקרב הציבור בישראל.

ההודעה על דחיית בקשת החנינה של אלאור אזריה גררה תגובות רבות של גולשים ברשתות החברתיות. חלק מהגולשים הביעו הסכמה עם החלטת הנשיא, וציינו את היושרה המקצועית שלו ואת עמידתו האיתנה מול לחצים. אחד הגולשים כתב: "כל הכבוד לנשיא. ערכי צה"ל והדמוקרטיה אינם למכירה". לעומת זאת, גולשים אחרים גינו את ההחלטה בחריפות, וטענו כי היא שגויה. היו ביניהם אף כאלה שתקפו וקיללו את הנשיא. אחת הגולשות כתבה: "איך נפלו גיבורים, אני מתביישת בנשיא". חלק מן המגיבים כינו אותו "בוגד" וכתבו: "אתה לא הנשיא שלי".

בתגובה לביקורות הללו, אמר ראש הממשלה מר בנימין נתניהו בפתח ישיבת חברי הכנסת של הליכוד: "בדמוקרטיה מותר לבקר כל אחד, מי כמוני יודע זאת. אבל הבקשה שלי היא שהביקורת תיעשה בצורה מכובדת... ביקורת עניינית – היא לא רק מותרת, היא הכרחית. זאת נשמת אפה של הדמוקרטיה".

(על-פי יהונתן ליס, "הנשיא דחה את בקשת החנינה של אזריה: הקלה בעונש תפגע בחוסנם של צה"ל והמדינה", הארץ, 19.11.2017 ; איתמר אייכנר ואלי סניור, "הסתה בפייסבוק נגד ריבלין: 'נאצי ארור'. המשטרה פתחה בבדיקה", y חדשות, 20.11.2017 ; אלכסנדרה לוקש וניר (שוקו) כהן, "ההסתה נגד ריבלין – זרקור אדום. זה עלול להיגמר בכי רע", ynet, 20.11.2017 ; יקי אדמקר, "נתניהו על ההסתה נגד ריבלין: אפשר לבקר – אבל בלי כאפיות", וואלה, 20.11.2017).

ענה על השאלות 1 ו-2 – שאלות חובה (לכל שאלה – 13 נקודות).

שאלה 1 – שאלת חובה

- (3 נק') א. הסבר את המושג **חופש הביטוי** ואת חשיבותו למדינה דמוקרטית. פרט **שתיים מארבע** ההצדקות לחופש הביטוי, והבא דוגמאות מן הקטע להצדקות אלה.
- (8 נק') ב. הינך משמש בתפקיד עורך של אתר חדשות באינטרנט. מגיעים לידך טוקבקים שנכתבו בקשר להחלטת הנשיא שלא לחון את אלאור אזריה, ובהם מילות גנאי וקללות. אתה מתלבט האם לפרסם טוקבקים אלה או לא. מהי **הדילמה** שלך? בתשובתך הצג את **שני הערכים המתנגשים**, והשתמש במושגים האלה:
- הגבלות על חופש הביטוי, שוק דעות פתוח, קהל פעיל, אלימות ובריונות ברשת.**
- (2 נק') ג. הסבר מה תהיה הכרעתך בדילמה זו. נמק את תשובתך.

שאלה 2 – שאלת חובה

- (5 נק') א. הסבר מהו **מודל קביעת סדר היום**, ופרט את **שלושת** סוגי סדר היום. הסבר כיצד כל אחד משלושת סוגי סדר היום בא לידי ביטוי בקטע.
- המשך השאלה בעמוד הבא.**

ב. (8 נק')

לפניך התמונות של שערי העיתונים "ידיעות אחרונות" ו"הארץ" מתאריך 20.11.17 :
הסבר את ההבדלים בפרסום הידיעה על החלטת הנשיא שלא לחון את אלאור אזריה בין השער של
"ידיעות אחרונות" ובין השער של "הארץ". בתשובתך התבסס על המושגים האלה: **תיאוריית ההבניה**
החברתית של המציאות, עיתונות פופולרית ועיתונות איכותית, מסגור, עובדה ודעה.

שער עיתון "ידיעות אחרונות"

ידיעות אחרונות
מהדורת מנויים
לפני 10 שנים

נשיא תחת מתקפה
החלטתו של ריבלין שלא לחון את אלאור אזריה עוררה תגובות משתוללות בליבות
השרה רגב: "דוא הפקר את אלאור" • ח"כ ביטון: "אצל חברי אולרט הוא הפעיל
במחירות את מידת החמישים" • ח"כ חזן: "שייך המיתה" • חשיתא: תמינה של
ריבלין במאפיה ביח הפייסמק של הנשיא • איזמיר אייבנט עם 4

50 גוונים של זוהר
סילן קולונלי
רויט חרמין ומבנה
"50 גוונים של זוהר"
דמותה גולמסן בחור
להשוני את הרעיון
שילוח זמקא בליטוי
בשוראד נל הרויטים
עמ' 14

מול החוקרים
החוקרים חפצים לחפון חרם
אחמד: חפצים חפצים חפצים
בפעם השישית הגיעו אמש מפקד יאח"ה, תנ"צ כורש ברנור (משמאל), ואנשיו למעון
ראש הממשלה • במשך ארבע שעות שאלו החוקרים את נתניהו על המתנות וטובות
ההנאה שקיבל ממילצ'ן • נתניהו, אחרי החקירה: לא יהיה כלום • אלי סנויה, עמ' 2
דוד שמרון קיבל הצעה להפוך לעד מדינה

זעקת הילדים
למרות חברות שר הבריאות כי
ילדים חפצים כי SMA יכר
לטיפול חפלה, הרופאים לא שטעו
על כך • חפצים חפצים
"ליצנה, תחבול לילדים שלנו
בעיניים" • חפצים חפצים, עמ' 10

על הסוס
גם חפצים חפצים
לא חפצים את חפצים
חפצים חפצים חפצים
חפצים חפצים חפצים
חפצים חפצים חפצים
חפצים חפצים חפצים
חפצים חפצים חפצים

שער עיתון "הארץ"

• שירות לקוחות: 5200
בין השעות 07:00-13:00
ובין השעות 07:30-12:30
customer@haaretz.co.il

TheMarker
 אחרי חמש שנים
 1 מיליארד שקל,
 התעופה בתמנע
 רחוק מלהמריא
 נה רוזנברג קנול

גלריה
אחרי כמעט 100 שנה, בלייני ניו יורק ניצחו במאבקם להעניק לגליציה של ריקודים צח יוקד

תשס"ז, ג' בכסלו תשע"ח, 20 בנובמבר 2017 NOVEMBER 20 2017 VOL 93/29967

מסירה: 13.50 שקלים כחול ספרים
באילת 11.50 שקלים

www.haaretz.co.il

ריבלין רחה את
בקשת אזריה:
"חנינתו תפגע
בצבא ובמדינה"

הונתן לים

[illegible]

בתשובת הנשיא למכתש התי
נה נאמר שהחליט לדחות את
מכתש לאחר שיעיון בה, בנוסף
על העברת סל אוריה ובחנות
עת שהונח בפניהו "מעיין בחי
ר שהונח לפניו למד הנשיא כי
גור הדין הביא בחשבון בחי
נדר התבטאים את הנסיבות המור
לות על ידי ההוסיפיות בחלקו
מקשת הגנה ו, כשישולים לר
א, וציינו כי בתחשס בהן הקלו
ספר בדיון, כתב דיבולין לאוריה
המשט כעמוד 6

יניהו לצד מזכיר הממשלה צחי ברנורמן (מימין) והשר ישראל כץ, בשיבת הממשלה אתמול. צילום: אסיל סלמן

בתניהו נחקר בתיק 1000 ועומת עם עדויות מילצ'ן ואנשיו

[illegible]

ליברמן הכריע:
גלי צה"ל תועבר
למשרד הביטחון

והנהלך מותנה באישור היועץ המשפטי
לממשלה. חיילים ימשיכו לשרת בתחנה

[illegible]

ההנשיא הקל בעונשו של יונתן היילן, שהרג גבר שאנס אותו

[illegible]

ענה על שתיים מבין השאלות 3-5 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שאלה 3

- א. (4 נק') הסבר ארבעה קריטריונים לקביעת ערך חדשותי.
- ב. (6 נק') על-פי ארבעת הקריטריונים שצינת בסעיף א', נמק מדוע הידיעה על דחיית בקשת החנינה של אלאור אזריה היא בעלת ערך חדשותי.

שאלה 4

- א. (5 נק') הסבר את מודל פיסק ואת מודל לאסוול.
- ב. (5 נק') קבע איזה מבין שני המודלים משקף באופן מדויק את התגובות השונות של הגולשים ברשת. נמק את תשובתך.

שאלה 5

- א. (4 נק') הסבר מהן חדשות קשות ומהן חדשות רכות.
- ב. (6 נק') האם הידיעה בדבר החלטת הנשיא שלא להעניק חנינה לאלאור אזריה היא חדשה קשה או חדשה רכה? נמק את תשובתך.

פרק שני (36 נקודות)

ענה על שתיים מבין השאלות 6–9 (לכל שאלה – 18 נקודות).

שאלה 6

קרא את הקטע שלפניך וענה על סעיפי השאלה.

נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ מרבה להשתמש במושג פייק ניוז (fake news), ונוטה להציג חלק מכלי התקשורת כמפיצי פייק ניוז. הנשיא טראמפ, אשר מרבה להתבטא בטוויטר, פרסם לאחרונה בחשבון האישי את רשימת עשרת ערוצי התקשורת שמובילים לטענתו את הפצת הפייק ניוז, והעביר אותה לאתר האינטרנט של המפלגה שלו. האתר קרס לאחר זמן קצר בגלל עומס הגולשים.

טרם היבחרו לנשיאות, השתתף דונלד טראמפ כשופט בתוכנית הריאליטי "המתמחה", שבה מתמודדים המשתתפים זה מול זה על משימות מתחום מינהל העסקים. טראמפ יחד עם יועציו "מפטר" את המתמודדים הכושלים לפי ראיות עיניו עד אשר נותר רק מתמודד אחד – הזוכה.

(ynet, "טראמפ הכריז על 'פרסי הפייק ניוז', וגרם לקריסת שרתי המפלגה הרפובליקאית", בעולם, ידיעות אחרונות, 18.1.2018).

7 (נק') א. הסבר את המונחים **פייק ניוז** ו**ניו-מדיה**. הסבר, על-פי הקטע, כיצד הניו-מדיה מסייעת לנשיא טראמפ לקדם את עמדתו בקשר לפייק ניוז.

11 (נק') ב. 1. הסבר שני סוגים של **תוכניות ריאליטי**. קבע לאיזה מבין שני הסוגים שייכת תוכנית הריאליטי "המתמחה", ונמק את תשובתך.

2. האם לדעתך תוכניות הריאליטי משקפות את המציאות באמת? נמק את תשובתך.

שאלה 7

קרא את הקטע שלפניך וענה על סעיפי השאלה.

מיליוני נשים ברחבי הגלובוס התאחדו למען העלאת המודעות והשיח על הטרדות מיניות באמצעות התיג #metoo ברשתות החברתיות. מטרת הקמפיין לעודד כמה שיותר נשים להיחשף ולשתף את החוויות שלהן, להביע הזדהות ולהעלות את המודעות לתופעת הטרדות המיניות. הקמפיין העולמי #metoo תפס תאוצה גם ברשתות החברתיות בארץ תחת התיג "#גם_אני" ונועד לחשוף סיפורים של מי שעברו הטרדה מינית. נשים בישראל, ביניהן ידועניות, שיתפו גם הן את חוויותיהן האישיות כדי להעלות את המודעות לתופעה הזו בישראל.

9 (נק') א. הסבר את המונח **אקטיביזם חברתי**. הסבר כיצד האקטיביזם החברתי בא לידי ביטוי בקטע.

9 (נק') ב. הסבר את המונחים **גלובליזציה** ו**גלוקליזציה**. הסבר כיצד הגלובליזציה והגלוקליזציה באות לידי ביטוי בקטע.

שאלה 8

קרא את הקטע שלפניך וענה על סעיפי השאלה.

העיתונאית וכתבת הספורט אופירה אסייג וכדורגלן העבר איל ברקוביץ' מגישים יחד ברדיו תוכנית ספורט בעלת שיעורי האזנה גבוהים. בעקבות הפופולריות של התוכנית, החלו השניים להנחות גם תוכנית שבועית בערוץ מסחרי בטלוויזיה. התוכנית עוסקת בענייני היום, כמו פוליטיקה, פלילים, חינוך וחברה. במאמר ביקורת שכתבה העיתונאית סמדר שילוני, התייחסה הכותבת להתנהגותם של אסייג וברקוביץ' באולפן, ולאופן שבו הם אינם מאפשרים למרואיינים לדבר בחופשיות ואף אינם מאזינים זה לזה. כמו כן הוסיפה, כי היא מבינה את הצורך של הערוצים המסחריים למלא זמן מסך ולהביא תוכן זול שיאפשר לערוצים להתקיים.

(על-פי סמדר שילוני, "אופירה וברקוביץ': כמו מערכון ארוך של ארץ נהדרת", ynet טלוויזיה, 11.11.17)

- 7) נק' א. הסבר את המונחים **רייטינג** ו**תקשורת מסחרית**, ותאר את הקשר ביניהם כפי שהוא בא לידי ביטוי בקטע.
- 11) נק' ב. בתוכנית ההומור והסאטירה "ארץ נהדרת" מגלמים שחקנים, באופן קומי, את דמויותיהם של אסייג וברקוביץ'. השחקנים מחקים את דמויותיהם בהקצנה, צוחקים בגסות ואומרים דברי שטות.
- ציין שלוש תיאוריות** העוסקות בהומור. בחר **באחת** מהן, הסבר אותה, והדגם כיצד היא באה לידי ביטוי בתוכנית "ארץ נהדרת".

שאלה 9

קרא את הקטע שלפניך וענה על סעיפי השאלה.

בקמפיין פרסום לחליטת תה ירוק מוצגים סרטונים עם פניהן של כמה נשים, ביניהן מלכת אנגליה אליזבת השנייה, רעיית נשיא ארה"ב לשעבר מישל אובמה, שרת החוץ לשעבר של ארה"ב הילארי קלינטון, אניה בוקשטיין, שחקנית קולנוע ותאטרון, ונשים נוספות. הסיסמה המובילה את הקמפיין היא: "אני מחליטה". פניהן של חלק מן הנשים שבקמפיין מוצגות בתמונות שבעמוד הבא.

באדיבות חברת ויסוצקי. ציורים: אסף לסרי

- א. (9 נק') הסבר מהו **קמפיין פרסום חברתי** (אזרחי) ומהו **קמפיין פרסום מסחרי**. לאיזה משני סוגי הקמפיינים משתייך הקמפיין הזה? נמק את תשובתך.
- ב. (9 נק') האם הייצוג של הנשים בקמפיין הזה תואם את הייצוג המקובל של הנשים בפרסומות? נמק את תשובתך. בתשובתך השתמש במושגים **סטריאוטיפ וייצוג נשים בפרסומות**. התייחס גם לצביעת שפתי הנשים בקמפיין הזה.

פרק שלישי (18 נקודות)

ענה על שלוש מבין השאלות 10–14 (לכל שאלה – 6 נקודות).

שאלה 10

הסבר את הקשר הוֹן-שלטון-עיתון, והבא דוגמה להמחשת הקשר הזה.

שאלה 11

הסבר מהו **צילום אייקוני**, והבא דוגמה לצילום מסוג זה.

שאלה 12

ציין שם של **סרט תיעודי** ושם של **סרט עלילתי**, והבא דוגמה להבדל עקרוני **אחד** ביניהם.

שאלה 13

הסבר מהי **תקשורת סינכרונית** ומהי **תקשורת א-סינכרונית**. הבא דוגמה **לכל אחד** מסוגי התקשורת.

שאלה 14

הסבר את המונח **תהליך חברות**, והבא דוגמה המראה את הקשר בין התקשורת לתהליך החברות.

בהצלחה!